

Õiguskantsleri Kantselei

Anne Kuill
Anne.Kuill@notar.ee

Teie 29.06.2026 nr

Meie 10.07.2026 nr 14-7/261674/2605861

Lugupeetud notar

Palusite õiguskantsleril kontrollida, kas pärimisseaduse § 88 lõige 6 vastab põhiseadusele. Teie hinnangul ei tohi riik sekkuda testamendi tühistamise vabadusse. Kui inimene on varasema testamendi koduse testamendiga notariaalse testamendi tühistanud ja kodune testament on kaotanud kehtivuse, siis peaks Teie hinnangul pärimine toimuma seaduse järgi. Kirjutasite ka, et Teie pärimisasjas vaidlustasid seadusjärgsed pärijad notariaalse testamendi kehtivuse kohtus ja ühtlasi nõudsid nad kohtus pärimisseaduse § 88 lõike 6 põhiseadusevastaseks tunnistamist. Kohus ei leidnud vastuolu põhiseadusega.

Põhiseaduse § 32 lõike 4 järgi on pärimisõigus tagatud. Riigikohus on leidnud, et testamendiga oma vara teistele isikutele edasiandmise õigus on oluline osa vabadusest, mis isikul oma vara suhtes on ning et see säte kaitseb muu hulgas pärandaja vabadust pärandada testamendiga oma vara isikutele, kellele ta seda soovib (Riigikohtu üldkogu 22.05.2005 otsus nr [3-2-1-73-04](#), p 17). Siiski pole õigus vabalt oma vara üle otsustada piiramatult.

Pärimisõigus on olulisel määral seaduse kujundatud ja kujundatav õigus. Ilma õigusliku regulatsioonita, mis tagab isikule õiguse pärida, ei oleks võimalik seda õigust teostada. Muuhulgas peab Riigikogu reguleerima testamendiga seotud küsimusi. Sestap on Riigikogul küllaltki suur vabadus kehtestada reegleid nii seadusjärgse kui ka testamendijärgse pärimise kohta, ilma et need oleksid iseenesest põhiseadusega vastuolus. Põhiseadus lubab seadusega piirata inimese õigust oma vara vabalt pärandada ja seda võib kitsendada üldistes huvides eesmärkide nimel, mis ei ole põhiseadusega vastuolus (Riigikohtu üldkogu 22.05.2005 otsus, p-d 18 ja 33); vt ka [põhiseaduse § 32 kommentaare](#)).

Riigikogu võib seaduses ette näha, millist liiki viimse tahte avaldust (kodune testament ja notariaalne testament) saab teha ning millised on testamendi vorminõuded. Riigikogu saab kehtestada ka nõuded testamendi kehtivusele. Inimesel on õigus testamendis oma viimset tahet avaldada, mh valida missuguse testamendiga ta seda teeb. Samuti on tal õigus testamenti muuta ja tühistada. Seejuures tuleb inimesel silmas pidada olulisi kitsendusi, mida Riigikogu on kodusele testamendile ette näinud.

Riigikogu ei ole eelistanud pärimisel seadust, vaid pärandaja viimset tahet, mis on väljendatud testamendis või pärimislepingus ([pärimisseaduse](#) (PärS) § 9 lg 2, § 88 lg 6). Testamendi puhul võib eeldada, et see on tehtud eesmärgiga vältida seadusjärgset pärimist.

Kuna Riigikogu on pidanud kodust testamenti vähem turvalisemaks kui notariaalset testamenti, on kehtestatud sellele ranged vorminõuded (vt [pärimisseaduse](#) § 23 jj; Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 26.06.2025 määrus nr [2-23-8876](#), p 11 jj).

Inimene saab testamendi tühistada igal ajal hilisema testamendi või pärimislepinguga (PärS § 88 lg 1). Koduse testamendiga saab tühistada ka notariaalse testamendi (PärS § 88 lg 2 lause 2). Kui inimene on notariaalse testamendi koduse testamendiga tühistanud ja kodune testament on kaotanud PärS §-s 25 sätestatud korras kehtivuse, siis kehtib notariaalne testament (PärS § 88 lg 6). Seega saab hilisema testamendiga tühistada varasema testamendi, testamendi tühistamist pole võimalik käsitleda eraldi testamendist endast.

Teie avaldusest nähtub, et kohus on PärS § 88 lõike 6 põhiseaduspärasust analüüsinud. Põhiseaduse § 146 järgi mõistab õigust üksnes kohus ning see tähendab, et lõppastmes lahendab vaidlusküsimuse kohus. Isegi, kui kohtu seisukoht ei ole meelepärane, tuleb õigusrahu nimel sellega leppida. Riik on pannud notarile ka ülesande tagada õigussuhete turvalisus ja ennetada õigusvaidlusi ([notariaadiseaduse](#) § 2 lg 1).

Koduste testamentide vorminõudeid ja nendega seotud ohte testeerimisvabadusele on käsitletud [2022. aasta magistritöös](#).

Õiguskantsleri seaduse § 25 lõike 2 järgi ei tohi avaldusealuses asjas olla jõustunud kohtuotsust ega toimuda samaaegselt kohtumenetlust. Kui Teil on ettepanekuid pärimisseaduse muutmiseks või täiendamiseks, võite need esitada Justiits- ja Digiministeeriumile ja/või Riigikogule. Loodetavasti on selgitustest abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Lekko
õigusteenistuse juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristel Lekko 693 8443
Kristel.Lekko@oiguskantsler.ee